

Sundheds- og Ældreministeriet
Holbergsgade 6
1057 København K
Høringssvar fremsendt til: sum@sum.dk med kopi til msb@sum.dk
Sagsnr.: 2006248

17. august 2020

Høring over tre bekendtgørelser - forslag til lov om ændring af lov om forbud mod tobaksreklame m.v., lov om tobaksvarer m.v., lov om elektroniske cigaretter m.v. og forskellige andre love (Udmøntning af national handleplan mod børn og unges rygning)

Dansk Erhverv har d. 1. juli 2020 modtaget udkast til bekendtgørelser vedrørende udmøntningen af den nationale handleplan mod børn og unges rygning.

Dansk Erhverv har følgende kommentarer til disse udkast:

Generelle bemærkninger

Som nævnt i Dansk Erhvervs høringssvar af 21. februar 2020 angående udkastet til lovforslag om den nationale handleplan mod børn og unges rygning, støtter Dansk Erhverv varmt op om formålet med loven, og dermed nærværende bekendtgørelse. At mindske, og forhåbentligt helt eliminere, rygning blandt børn og unge, er en samfundsopgave, som skal løftes af alle relevante aktører, for at kunne lykkes. Af samme årsag blev Dansk Erhverv, sammen med resten af dagligvarehandlens aktører, medlem sundhedsministerens Tobakspartnerskab i 2017 og sidenhen af partnerskabet for Røgfri Fremtid, der deler regeringens målsætning om en røgfri generation i 2030.

Dansk Erhverv vil gerne kvittere for den tidligere inddragelse i forbindelse med udarbejdningen af disse bekendtgørelser, med hensyn til at lovforslaget de skal udmønte, først vil blive fremsat primo oktober. Dette giver dog også nogle udfordringer, da vi, som interessant, ikke har det endelige lovgrundlag at forholde os til. Eftersom Dansk Erhverv havde en række kritikpunkter af det udkast der blev sendt ud i starten af året, er det derfor af stor betydning for vores tilbagemelding på disse udkast til bekendtgørelser. Derfor skal det som udgangspunkt pointeres, at Dansk Erhverv har de samme indvendinger mod disse bestemmelser, som ved høringsrunden angående lovforslaget.

Dansk Erhverv bakker op om den politiske aftale og har i en årrække deltaget aktivt i flere fora om tobak, der skal sikre en overholdelse af salgsaldersgrænserne hos vores medlemmer i detailhandlen. Der er dog stadig tale om et lovligt produkt, som efterspørges af mange ældre rygere. Det er derfor centralt for Dansk Erhverv, at den politiske aftales initiativer kan implementeres på en så lidt byrdefuld måde som muligt for detailhandlen. Vi vurderer, at dette også vil fremme aftalens formål.

Unødvendige byrder kan og bør undgås

Som det også nævnes i høringssvaret af 21/2 2020 finder Dansk Erhverv derfor det meget positivt at der med udstillingsforbuddet for tobak, lægges vægt på metodefriheden i den enkelte butik, i erkendelse af, at disse er vidt forskelligt indrettede og derfor har meget forskellige hensyn at tage. Dansk Erhverv finder det vigtigt at påpege, at tobak fortsat er et legitimt produkt at sælge, og at formålet med denne lovgivning er at forhindre børn og unge i at ryge. Dette kan opnås uden at erhvervslivet skal stilles krav og betingelser, der er unødvendigt byrdefulde. Vi vurderer, at dette også vil fremme aftalens formål. Dette ser vi desværre ikke afspejlet i udkastet til bekendtgørelsen om forbud mod synlig anbringelse og fremvisning m.v. af tobaksvarer og lignende.

I ”Principper for agil erhvervsrettet regulering”, som er de vejledende retningslinjer for udformning af ny erhvervsrettet regulering, er det centralt, at ny regulering har et klart fokus på formål frem for krav til proces. Desuden fremgår det, at ny regulering, i det omfang, det er muligt, bør *”undlade detaljerede krav og specifikke beskrivelser, der gør det vanskeligt for virksomhederne at anvende nye teknologier og forretningsmodeller.”*

For de fysiske butikker vil den meget lille skriftstørrelse 12, som der lægges op til at bruge på de neutrale prislister, formentlig være svær at aflæse for svagtseende og ældre. Eftersom der lægges op til at prislister kun må fremvises efter anmodning fra køberen, giver det ikke umiddelbart mening fra et sundhedsmæssigt perspektiv, at lave skriften så lille, at den bliver svært læselig.

Detaljerede krav til visning online fremmer ikke målet, men øger byrden

Udkastet til bekendtgørelsen om forbud mod synlig anbringelse og fremvisning m.v. af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter stiller meget specifikke, indgribende og byrdefulde krav til hvordan hjemmesider, med salg af tobak, skal præsentere denne information, idet der stilles meget detaljerede krav til skrifttype-, og størrelse, samt farver m.m. Hensigten, som Dansk Erhverv bakker op om, er at forhindre reklame af tobaksprodukter. Men disse detaljerede krav griber unødvendigt ind i netbutikkernes måde at opbygge deres hjemmeside på. Indholdet kan derfor ikke siges at leve op til regeringens principper for agil erhvervsrettet regulering. Bekendtgørelsen tager ikke højde for de praktiske udfordringer en sådan bestemmelse vil have for netbutikkernes design, der givetvis skal laves om. Eksempelvis bliver netbutikker med salg af tobak påbudt at bruge Times New Roman i størrelse 12 på varebeskrivelserne og priser, en skrifttype- og størrelse, som formentlig ikke indgår i nogen af detailhandlens webdesigns i forvejen. Det kræver ekstra IT-udvikling, men risikerer også at gøre det markant sværere at navigere på hjemmesiden, og finde det ønskede produkt, selv hvis man aktivt søger det. Der er med tobak generelt tale om varer, der for kundegruppen opfattes som kritiske varer, hvor fejl i såvel beskaffenhed, mærke og kvalitet ikke accepteres.

Derudover er det usædvanligt tvetydigt at påkræve at oplysningerne skal fremgå af en ”liste”. Dette kan tolkes som en bestemmelse om, at tobaksvarerne ikke må fremgå på netbutikkens normale set-up, men skal downloades på en separat liste, fri for anden information og kontekst. Ligeså levner en streng tolkning af kravene i stk. 4 tilsyneladende ikke plads til, at netbutikkerne kan have ”læg-i-kurv”-knapper og lignende, da der ikke må fremgå logoer, symboler eller anden

tekst i forbindelse med den neutrale præsentation af tobaksvarerne, ligesom netbutikkerne, specifikt for tobak, skal deaktivere deres sorteringsmekanismer (som kunder kan bruge på bl.a. pris eller popularitet) for disse varer.

Komplikationerne skyldes, at det kun vanskeligt lader sig gøre at overføre udstillingsforbuddet for de fysiske butikker uændret til butikker der sælger tobak online.

Det nuværende udkast til bekendtgørelse vil derfor betyde, at detailvirksomheder med salg af tobaksvarer online vil være nødsaget til at bruge tid og ressourcer på at lave deres netbutikker om, hvis ikke bekendtgørelsen tilpasses. Det vil også betyde, at netbutikker fremover skal operere med to forskellige skrifttyper, design og baggrundsfarver, såfremt de sælger tobak online. Dette på trods af at langt de fleste etablerede aktører i branchen allerede har gjort tiltag for at skjule tobakken online. Det vil kræve en hel del IT-udvikling, at udvalgte produkter skal håndteres anderledes end resten af sortimentet i netbutikken. Såkaldt 'dual'-udvikling er dyrt, og effekten der ønskes kan opnås på langt mindre indgribende måder. Formuleringen bør derfor undgå at ramme deres set-up, ved at fokusere på formål fremfor proceskrav.

I dette perspektiv er det endnu engang kritisabelt at man har vurderet de erhvervsmæssige omkostninger for hele lovforslaget som værende "mindre", og derfor ikke nærmere kvantificerede.

I formuleringen af udstillingsforbuddet for tobak for de fysiske butikker, lægges der vægt på metodefrihed til den enkelte butik. Dette giver rigtig god mening, da det lader den individuelle butik tage højde for hvordan den mest hensigtsmæssigt gemmer tobakken væk, under hensyntagen til butikslinjer, design m.m. Det samme princip bør gøres gældende for netbutikker, der i mange tilfælde er lige så forskellige som de fysiske butikker. Det centrale bør derfor ikke være om der bruges Times New Roman i varebeskrivelserne, men at potentielle kunder kun møder tobakken når de aktivt efterspørger den, og at der i øvrigt ikke reklameres med tobakken.

Specifikke bemærkninger til "Bekendtgørelse om forbud mod synlig anbringelse og fremvisning m.v. af tobaksvarer, tobakssurrogater og urtebaserede rygeprodukter"

Kapitel 2, § 2: Angående B2B-salg

Kapitel 2 udmønter udstillingsforbuddet for tobaksvarer og lignende. Dansk Erhverv anbefaler, at det udpensles, at forbuddet ikke gælder til salg rettet mod virksomheder og lignende business-to-business situationer. Så længe tobak er et lovligt produkt at sælge, vil der være behov for at leverandører og grossister kan handle med varerne, uden unødvendige byrder, der ikke bidrager til målet om at sikre folkesundheden.

Kapitel 3, § 3, stk. 3: Krav til de neutrale prislister

De neutrale prislister, som salgssteder for tobak kan udlevere til kunder der efterspørger det, har i forslaget en meget lille skriftstørrelse, som formentlig vil være svære at aflæse for svagtseende og ældre. Eftersom der lægges op til at prislister kun må fremvises efter anmodning fra køberen, giver det ikke umiddelbart mening fra et sundhedsmæssigt perspektiv, at lave skriften så lille at den bliver svært læselig.

Derudover kan omfanget af et salgssteds udvalg betyde at der er behov for at bruge mere end en side til at opliste det fulde sortiment, hvor der samtidig skal være plads til oplysninger om salgsaldersgrænser for tobak, udarbejdet af Sundhedsstyrelsen. Butikkerne skal opliste produkt navn, pris og mængde (gram, ml. eller lignende). En gennemsnitlig butik kan have op imod 100 produkter omfattet af § 1 i bekendtgørelsen.

Af hensyn til butiksekspedienterne, kunne det være en klar fordel at tillade butikkerne at nummerere produkterne på de neutrale prislister, efter deres alfabetiske rækkefølge, så ekspedienterne hurtigt kan finde frem til dem. Derudover ville det også være en stor hjælp for overblikket, såfremt varerne kunne kategoriseres, så cigaretter, løs tobak og andet ikke blandes sammen i den samme alfabetiske rækkefølge, men inden for den enkelte kategori. Kategorierne kan evt. defineres ud fra Skats forskellige afgiftskategorier.

Afslutningsvist er det fortsat Dansk Erhvervs holdning, at den neutrale prisliste bør kunne hænge fremme ved selve salgsstedet, som man ser det i eksempelvis Norge og England, hvor der tidligere er blevet indført udstillingsforbud for tobak. Dermed undgår man, at ekspedienten får unødigt mange opgaver i salgssituationen, hvor deres vigtigste opgave, i lovens ånd, må være at håndhæve salgsaldersgrænserne.

Kapitel 4, § 4, stk. 4: Krav om udformningen af neutral prisliste online

Det er væsentligt for virkningen af udstillingsforbuddet for tobak, at forbuddet ligeledes gælder ved online salg. Imidlertid lægges der med kapitel 4, § 4, stk. 4 op til en unødigt detaljeret regulering af måden information vises på i netbutikker med salg af tobak. Her lægges der bl.a. op til at oplysninger om tobaksvarer kun må fremgå af en neutral "liste", som ikke må være påført illustrationer, billeder, fed skrift, farver, logoer, symboler eller anden tekst.

Selvom formålet med denne formulering er forståeligt, vurderer Dansk Erhverv dog, at den går for langt for så vidt angår indretningen af den enkelte netbutiks hjemmeside. De lovlige oplysninger kan således sagtens oplistes *neutralt*, selvom de ikke følger de i stk. 4 angivne krav – bl.a. ved at forbyde billeder af tobaksvarer og lignende. De meget detaljerede krav i stk. 4 vil med al sandsynlighed tvinge samtlige detailvirksomheder med online salg af tobak til at lave deres hjemmeside om, ligesom det kan ende med at have den modsatte effekt for tobaksvarerne, idet det vil fremhæve tobakken, som dermed sættes anderledes op end alle andre varer i netbutikken. Det vil også have omkostninger for de pågældende virksomheder, som der ikke er blevet taget hensyn til i lovforslaget. Derudover er det usædvanlig tvetydig, for en bekendtgørelse, at påkræve at oplysningerne skal fremgå af en "liste". Dette kan tolkes som en bestemmelse om, at tobaksvarerne ikke må fremgå på netbutikkens normale set-up, men skal downloades på en separat liste, fri for anden information og kontekst. Ligeså levner en streng tolkning af kravene i stk. 4 tilsyneladende ikke plads til, at netbutikkerne kan have "læg-i-kurv"-knapper og lignende, da der ikke må fremgå logoer, symboler eller anden tekst i forbindelse med den neutrale præsentation af tobaksvarerne.

Derudover er der risiko for, at en lille skriftstørrelse på f.eks. størrelse 12, vil kunne medføre fejlbestillinger fra kunder, hvilket vil skade såvel butikken, som kunden. Dette vil forventeligt særligt

ramme den ældre kundegruppe, for hvem det i høj grad er vigtigt, at netbutikken er nem og overskuelig at navigere. Byrden ved de restriktive krav om separate lister og deaktiveret sortering vil ramme denne gruppe i en grad, der ikke er proportionel med formålet med den nationale handleplan, som kan opnås med mindre indgribende midler.

Sammenlignes igen med eksempelvis Norge, der har haft udstillingsforbud for tobak i længere tid, stilles ikke de samme detailkrav til netbutikkerne. Derimod har man valgt at formulere forbuddet som et forbud mod al anden end neutral præsentation af tobaksvarer.

Det vejledende princip bør i stedet være, at netbutikkerne skal sikre, at tobakken skal opsøges aktivt, før man præsenteres for det, og i så fald uden billeder eller anden fremhævningsud over hvordan øvrige varer på netbutikken præsenteres. Hver eneste netbutik er sat forskelligt op, ligesom de fysiske butikker, og derfor er det vigtigt at metodefriheden ved udstillingsforbuddet også gælder online, som det går i de fysiske butikker.

Dansk Erhverv står til rådighed for uddybning af høringssvaret.

Med venlig hilsen

Matthias Lumby Vesterdal

Politisk Konsulent